

Sygn. akt: I C 340/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Wojciech Waclaw
Protokolant:	sekr. sąd. Justyna Szubring

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2021 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. K. i B. K.**

przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w G.

o zapłatę

I zasądza od pozwanego Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. na rzecz powodów K. K. i B. K. kwotę 97 535,36 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 listopada 2020 r.;

II oddala powództwo w pozostałej części;

III zasądza od pozwanego Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. na rzecz powodów K. K. i B. K. kwotę 8830,37 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 340/20

UZASADNIENIE

Ostatecznie powodowie K. K. i B. K. wnieśli o:

1) zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 99.700,83 zł tytułem nienależnie pobranych przez pozwanego rat kapitałowo-odsetkowych w wyższej wysokości niż rzeczywiście powinni spłacać w okresie od 28 sierpnia 2009 r. do 12 sierpnia 2019 r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 16 października 2019 r. do dnia zapłaty,

ewentualnie, w przypadku uznania przez sąd umowy kredytu za bezwzględnie nieważną w całości

2) zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 98.534,94 zł tytułem zwrotu nienależnych świadczeń w postaci rat kapitałowo-odsetkowych spełnionych przez powodów na rzecz pozwanego w okresie od 28 sierpnia 2009 r. do 12 sierpnia 2013 r. w związku z wykonywaniem umowy kredytu hipotecznego nr (...) z 20 sierpnia 2008 r. z uwagi na bezwzględną nieważność umowy w całości z odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia kolejnego po doręczeniu odpisu pisma pozwanemu do dnia zapłaty,

3) ustalenie nieistnienia stosunku prawnego umowy kredytu hipotecznego w związku z nieważnością umowy kredytu hipotecznego nr (...) z 20 sierpnia 2008 r. pomiędzy powodem a pozwanym,

a nadto:

4) zwrot kosztów procesu,

W uzasadnieniu pozwu wskazali, że na podstawie zawartej umowy, pozwany oddał do dyspozycji powodów kwotę wyrażoną w PLN, ze wskazaniem, że wypłacona kwota jest przeliczana zgodnie z kursem kupna CHF według tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Pozwany przeliczał kwotę wyrażoną w PLN po ustalonym przez siebie kursie kupna waluty CHF zgodnie z treścią postanowień umowy. Podobne przeliczenia były stosowane przy spłacie kredytu. Mechanizm stosowany przez bank prowadził do uzyskania przez pozwanego zysku z tytułu przeliczenia części odsetkowej raty kredytu. Powodowie ponosili nieograniczone ryzyko, podczas gdy pozwany ryzykował tylko udzieloną kwotą kredytu wobec czego to na powodów został przerzucony cały ciężar związany z ryzykiem kursowym przedmiotowej umowy. W ocenie powodów, już sam brak granicy odpowiedzialności powodów przesądza o abuzywności klauzuli indeksacyjnej.

Skoro niedozwolone postanowienia umowy nie wiążą powodów, to nie ma podstawy do ustalenia kapitału kredytu oraz uiszczania rat kredytu według mechanizmu indeksacji wynikającego z umowy kredytu. Niemniej jednak, powodowie stoją na stanowisku, że przedmiotowa umowa może obowiązywać bez mechanizmu przeliczeniowego, gdyż po wyeliminowaniu z niej abuzywnych postanowień dotyczących indeksacji zawiera ona wszystkie przedmiotowo istotne elementy umowy kredytu, pozwalające na jego dalszą spłatę. Kredyt zatem powinien być spłacany w złotych, w terminach przewidzianych w umowie i z zastosowaniem przewidzianego tam oprocentowania, a jeżeli wysokość dotychczas uiszczonych spłat była większa - świadczenie z tego tytułu uznać należy za nienależne. Kwota raty kredytu należna od powodów wyliczona z pominięciem bezskutecznych klauzul indeksacyjnych ww. okresie wynosi 149.065,38 zł, podczas gdy w tym samym okresie powodowie zapłacili kwotę 248.766,21 zł. Oznacza to, że powodowie zapłacili o 99.700,83 zł więcej niż kwota należna, co stanowi kwotę nienależnego świadczenia, której powodowie dochodzą w procesie (pozew k. 5-25, pismo modyfikujące powództwo k. 572-579 i 851).

W odpowiedzi na pozew, pozwany Bank (...) SA w G. wniósł o oddalenie powództwa i zwrot kosztów procesu. Jednocześnie zaprzeczył wszelkim twierdzeniom, okolicznościom i faktom wskazanym przez powodów, w szczególności, temu że:

- a) umowa kredytu zawiera niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.,
- b) rzekoma nadpłata po stronie powodów w okresie wskazanym w pozwie wynosi 99.701 zł,
- c) powodowie nie zostali należycie poinformowani o prawach i obowiązkach wynikających z umowy oraz o ryzykach związanych z zaciągnięciem kredytu indeksowanego do waluty obcej,
- d) kredytobiorcy nie mieli możliwości podjęcia próby negocjacji z bankiem, co do treści umowy kredytu i jej warunków,
- e) ostateczny kształt umowy nie był wynikiem wyborów powodów i indywidualnych uzgodnień stron,
- f) bank nie ponosi ryzyka kursowego,
- g) kredyt powodów jest kredytem złotowym oraz że można zastosować do niego stawkę referencyjną LIBOR 3M (CHF),
- h) nie doszło do wymiany walutowej w dacie uruchomienia kredytu oraz datach spłaty przez powodów kolejnych rat kredytu,

- i) brak jest podstaw do zastosowania dwóch różnych kursów (kurs kupna i kurs sprzedaży waluty) do rozliczenia wypłaty i spłaty oraz że bank nie wyjaśnił powodom, że stosuje dwa różne kursy do rozliczenia kredytu,
- j) bank nie wyjaśnił powodom sposobu tworzenia tabeli kursów walut,
- k) bank ustala kursy w oparciu o nieweryfikowalne kryteria,
- l) bank nie poinformował powodów o wiążącym się z zawarciem umowy kredytu indeksowanego ryzyku,
- m) klauzula § 17 lub inne umowy zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych lub też są podobne do jakichkolwiek innych klauzul wpisanych do tego rejestru.

Nadto, pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powoda dochodzonych pozwem, uznając że 10-letni termin przedawnienia upłynął bezskutecznie 20 sierpnia 2018 r. bądź najpóźniej z momentem upływu 10 lat od wypłaty ostatniej transzy kredytu tj. 4 grudnia 2018 r. (odpowiedź na pozew k. 103-163).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód K. K. w dniu 29 lipca 2008 r. podpisał wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego w (...) S.A. Jako wnioskowaną kwotę kredytu wskazał 341.000 zł, zaznaczając, że wnioskuje o kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem CHF (wniosek k. 194-199).

W tym samym dniu, tj. 29 lipca 2008 r. oświadczył, że przedstawiono mu ofertę kredytu hipotecznego w złotych polskich, oraz że wybrał kredyt w walucie obcej, będąc uprzednio poinformowany o ryzykach związanych z zaciągnięciem kredytu hipotecznego w walucie obcej. Nadto oświadczył, że został poinformowany o ryzyku stopy procentowej w przypadku kredytów o zmiennej stopie procentowej.

(dowód: oświadczenie k. 201, zeznania powoda k. 676v)

W dniu 20 sierpnia 2008 r. powód zawarł z (...) Bank S.A. w G. umowę kredytu na kwotę 351.491,08 zł, indeksowanego kursem CHF. Kredyt był przeznaczony na pokrycie kosztów budowy samodzielnego lokalu mieszkalnego oraz ustanowienia po zakończeniu budowy odrębnej własności lokalu mieszkalnego i przeniesienia prawa do lokalu na kredytobiorcę w wysokości 305.000 zł oraz na pokrycie części kosztów wykończenia nieruchomości wysokości 31.000 zł, nadto na refinansowanie części poniesionych kosztów zakupu w wysokości 5.000 zł (§1.1. i § 1.2. k. 203).

W § 1 ust. 1 zdanie 3 umowy wskazano, że w dniu wypłaty kredytu saldo jest wyrażane w walucie, do której indeksowany jest kredyt według **kursu kupna** waluty, podanego w Tabeli Kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., opisaną szczegółowo w § 17, następnie saldo walutowe jest przeliczane dziennie na złote polskie według **kursu sprzedaży** waluty do której indeksowany jest kredyt, podanego w Tabeli Kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., opisaną szczegółowo w § 17 (§ 1 ust. 1 zd. 4 umowy).

Oprocentowanie kredytu było zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosiło 5,50% jako suma marży Banku niezmiennej w okresie trwania umowy w wysokości 1,48% i aktualnie obowiązującego indeksu L3 opisanego w § 8 umowy oraz 1,25% punktu procentowego do czasu przedstawienia odpisu z księgi wieczystej zawierającej prawomocny wpis hipoteki (§ 2 ust. 1 i 2 umowy).

Kredyt miał być wypłaconych w PLN w transzach w wysokości określonej w załączniku A, po spełnieniu warunków wynikających z umowy w § 4.

Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy został określony na 283.597,97 PLN, przy czym zaznaczono w § 6 ust. 1, że podana kwota nie uwzględnia ryzyka kursowego, a rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosi 4,66%. (§ 6.).

W § 7 ust. 2 umowy przewidziano, że każdorazowo wypłacona kwota złotych polskich zostanie przeliczona na walutę, do której indeksowany jest kredyt według **kursu kupna** waluty kredytu podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., obowiązującego w dniu dokonania wypłaty przez bank (k. 34,206).

Stosownie do § 9 ust. 7 umowy, wszelkie opłaty i prowizje podawana były w walucie do której indeksowany jest kredyt, a ich zapłata odbywać się miała poprzez doliczenie opłaty do raty o której mowa w § 10 ust. 2, chyba, że strony podejmą odmienne ustalenia w tym zakresie (k. 35,207).

Splata kredytu miała następować z odsetkami nie później niż w tym samym dniu kalendarzowym każdego miesiąca, w którym nastąpiła wypłata 1- szej transzy (§ 10 ust. 1, § 10 ust. 2 lit. a k. 207).

Po upływie terminu przewidzianego na wypłatę ostatniej transzy kredytu i upływie terminu z § 1 ust. 3, bank przysyłał kredytobiorcy harmonogram spłat kredytu. Harmonogram stanowił integralną część umowy, przy czym. Niedostarczenie harmonogramu nie zwalniało kredytobiorcy z obowiązku zapłaty raty (§ 10 ust. 2 lit. c k. 207).

Zgodnie z § 10 ust. 6 umowy rozliczenie każdej wpłaty, miało następować według **kursu sprzedaży** waluty, do której był indeksowany kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., obowiązującego w dniu wpływu środków do Banku (k. 208).

Wysokość raty ulegała zmianie wyłącznie w przypadku zmiany oprocentowania zgodnie z zapisami § 8 oraz w sytuacji opisanej w §10 ust. 10 umowy. W przypadku zmiany oprocentowania, kredytobiorca oraz jeżeli było ustanowione poręczenie, także poręczyciel otrzymywał aktualny harmonogram spłat kredytu zgodnie z ust. 2 lit. d, co miało stanowić zmianę w wysokości spłat (§ 10 ust. 7 i 8).

Tabela kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. zgodnie z § 17 umowy przewidywała, że:

- a) do rozliczania transakcji wypłat i spłat kredytów stosowane są odpowiednio kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. walut zawartych w ofercie banku, obowiązujące w dniu dokonania transakcji,
- b) kursy kupna określa się jako średnie kursy złotego do danej waluty ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna,
- c) kursy sprzedaży określa się jako średnie kursy złotego do danej waluty ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży,
- d) do wyliczenia kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych, udzielanych przez (...) Bank S.A. stosuje się kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP w danym dniu roboczym skorygowane o marże kupna/sprzedaży (...) Bank S.A.,
- e) obowiązujące w danym dniu roboczym kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. walut zawartych w ofercie banku określone są przez bank po godz. 15:00 poprzedniego dnia roboczego i wywieszane są w siedzibie Banku oraz publikowane na stronie internetowej (...) Bank S.A. ((...)) (k. 211).

Zabezpieczeniem spłaty kapitału kredytu, odsetek, opłat, prowizji i innych należności mogących powstać w wykonaniu umowy było ustanowienie na nieruchomości opisanej w § 3 umowy, hipoteki kaucyjnej w złotych polskich do wysokości stanowiącej 170% kwoty kredytu określonego w § 1 ust. 1, a także cesji na rzecz banku wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia nieruchomości zgodnie z § 12 ust. 4 i 5, ubezpieczenie o którym mowa w § 13 ust. 1-7 umowy oraz cesja wierzytelności należnych kredytobiorcy z tytułu zwrotu wpłat dokonanych na rzecz inwestora (§ 3 umowy).

(dowód: umowa k. 203-215, pełnomocnictwo k. 216, zeznania powoda k. 696v-697, zeznania powódki k. 697-697v)

Kredyt został wypłacony w transzach:

- a) 11 września 2008 r. w wysokości 5.000,01 zł,
- b) 11 września 2008 r. w wysokości 304.999,99 zł,
- c) 4 grudnia 2008 r. w wysokości 30.999,99 zł.

(dowód: wnioski o wypłatę i przelewy k. 278-283, zaświadczenie k. 60)

W dniu 12 lipca 2010 r. powódka B. K. zawarła z pozwanym bankiem umowę o przystąpieniu do długu wynikającego z umowy nr (...) z 20 sierpnia 2008 r.

Powódka oświadczyła, że znana jest jej treść przedmiotowej umowy, w tym ryzyko występujące w kredytach indeksowanych kursem waluty obcej wynikające ze zmiany kursu waluty obcej, do której jest indeksowany kredyt, w stosunku do złotych polskich. Oświadczyła ponadto, że została poinformowana, że w przypadku wzrostu kursu waluty indeksacji kredyt w stosunku do złotych polskich, nastąpi odpowiedni wzrost jego zadłużenia w złotych polskich wobec banku z tytułu zaciągniętego kredytu oraz wzrost wysokości raty kredytu wyrażonej w złotych polskich, co może spowodować że ustanowione prawne zabezpieczenie stanie się niewystarczające, a zdolność kredytobiorcy do obsługi zadłużenia ulegnie pogorszeniu, co może skutkować konsekwencjami wynikającymi z § 12 ust. 6 oraz § 18 umowy.

Przystępująca do długu powódka oświadczyła również, że znany jest jej wpływ zmian różnicy pomiędzy kursem sprzedaży i kursem kupna waluty indeksacji kredytu na wysokość salda i rat kredytu oraz poziomu obciążenia jego spłatą w przypadku kredytów, w których wypłata lub spłata oparta jest na takich kursach zgodnie z § 1 oraz § 10 umowy.

Jednocześnie na mocy umowy o przystąpieniu do długu dokonano zmiany § 17 umowy w ten sposób że:

(ust.1) - do rozliczenia transakcji wypłat i spłat kredytów stosowane są odpowiednio kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez Bank (...) S.A. dla waluty, do której jest indeksowany kredyt obowiązujące w dniu dokonania transakcji,

(ust. 2) - kursy kupna określa się jako średnie kursy złotego do danych waluty ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna ustalana decyzją banku,

(ust. 3) - kursy sprzedaży określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży ustalana decyzją banku,

(ust. 4) - do wyliczenia kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych, udzielanych przez Bank (...) S.A. stosuje się kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP ((...) w poprzednim dniu roboczym skorygowane o marżę (...) Banku (...) S.A.,

(ust. 5) – marże kupna i sprzedaży opisane w ust. 2 i 3 ustalane są raz na miesiąc decyzją banku. Wyliczenie ww. marż polega na obliczeniu różnicy pomiędzy średnimi kursami złotego do danych walut ogłoszonymi w tabeli kursów średnich NBP w przedostatnim dniu roboczym miesiąca poprzedzającego okres obowiązywania wyliczonych marż, a średnią arytmetyczną z kursów kupna/sprzedaży stosowanych do transakcji detalicznych z pięciu banków na ostatni dzień roboczy miesiąca poprzedzającego okres obowiązywania wyliczenia marż ww. banku to (...) SA, (...) SA, Bank (...) SA, (...) Bank (...) SA., przy czym marże kupna i marże sprzedaży oraz zasady ich ustalania mogły ulegać zmianom. **Zmiany zaś zasad opisanych w powołanym paragrafie (tj. 5) były uzależnione od rozpiętości kursów kupna i sprzedaży walut kredytu na rynku walutowym, rodzaju finansowania działalności banku, wielkości udziałów ww. banków w rynku transakcji walutowych oraz ryzyka walutowego. Zmiany tych zasad nie wymagały zmiany postanowień umowy.**

(ust. 6) - obowiązujące w danym dniu roboczym kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez Bank (...) S.A. walut zawartych w ofercie banku określana są przez bank po godz. 15:00 poprzedniego dnia roboczego i wywieszane są w siedzibie Banku oraz publikowane na stronie internetowej Bank (...) S.A. (...)

(ust. 7) – kredytobiorca zgadza się na przekazywanie informacji o wysokości powyższych kursów oraz o zmianach zasad ich ustalania przez zamieszczenie odpowiednich informacji na stronie internetowej banku (umowa przystąpienia do długu k. 226).

Umowa o przystąpienie do długu została podpisana przez przedstawicieli banku oraz obojga powodów w dniu 19 lipca 2010 r.

(dowód: umowa o przystąpienie do długu k. 224-227, wniosek o zmianę warunków umowy k. 217-223)

Z zaświadczenia wystawionego przez pozwany bank, wynika, że w okresie od 11 września 2008 r. do 3 września 2019 r. powodowie spłacili kredyt w łącznej wysokości 272.748,78 zł.

(dowód: zaświadczenie k. 61-64v)

Powodowie w okresie od 28 sierpnia 2009 r. do 12 sierpnia 2019 r. przy założeniu, że spłata następowałaby w walucie PLN bez indeksacji do waluty CHF tj. bez przeliczenia nominalnej wartości kredytu i poszczególnych rat na walutę CHF, przy niezmiennych pozostałych warunkach umowy (z uwzględnieniem okresu kredytowania, rodzaju rat, daty spłat poszczególnych rat) – winni wpłacić łącznie na rzecz banku kwotę 147.173,57 zł, w tym:

a) kwotę 104.480,28 PLN tytułem rat kapitałowych,

b) kwotę 42.693,29 PLN tytułem rat odsetkowych.

W powyższym okresie tj. od 28 sierpnia 2009 r. do 12 sierpnia 2019 r. powodowie wpłacili na poczet rat kapitałowo-odsetkowych łącznie 244.708,93 PLN, wobec czego różnica wynosi tu 97.535,36 PLN.

(dowód: opinia biegłego C. K. k. 712-769)

Pismem z 20 sierpnia 2019 r. powodowie złożyli wniosek do Sądu Rejonowego (...) o zawiązanie do próby ugodowej. We wniosku zawarli żądanie zapłaty przez pozwanego na ich rzecz kwoty 340.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 20 sierpnia 2019 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu otrzymanych od wnioskodawców nienależnych świadczeń, spełnionych na rzecz uczestnika (pозwanego) w okresie od 20 sierpnia 2009 r. do 20 sierpnia 2019 r. na podstawie umowy nr (...) z 20 sierpnia 2008 r. z uwagi na nieważność umowy. Ewentualnie wniesli też o zapłatę kwoty 120.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 20 sierpnia 2019 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu otrzymanych od wnioskodawców nienależnych świadczeń, spełnionych na rzecz uczestnika w okresie od 20 sierpnia 2009 r. do 20 sierpnia 2019 r. na podstawie umowy nr (...) z 20 sierpnia 2008 r. z uwagi na abuzywność postanowień przedmiotowej umowy dotyczących klauzuli waloryzacyjnej.

Nadto wniesli wtedy o ustalenie, że postanowienia § 1 ust. 1, § 7 ust. 2, § 10 ust. 6 oraz § 17 ust. 1-7 umowy nie wiążą powodów w rozumieniu art. 385¹ k.c.

Na rozprawie w dniu 15 października 2019 r. przed Sądem Rejonowym (...) w sprawie (...), Przewodnicząca stwierdziła, że do ugody nie doszło.

(dowód: wniosek o zawiązanie do próby ugodowej k. 69-75, protokół rozprawy SR (...) (...) k. 76)

Sąd zważył, co następuje:

W świetle tak ustalonego powyżej stanu faktycznego, żądanie zasądzenia określonej kwoty jako nadpłaty z tytułu rozliczenia częściowo bezskutecznej umowy zasługiwało na uwzględnienie praktycznie w całości.

Między stronami bezsporny był przy tym fakt zawarcia umowy kredytu o określonej treści, którą to obrazują załączone do pozwu i odpowiedzi na pozew kopie umowy i innych dokumentów.

Strony natomiast od początku inaczej interpretowały charakter umowy jak i jej skutki (lub ich brak) w kontekście przede wszystkim zawartych w umowie klauzul waloryzacyjnych i zarzucanej pozwem ich „niedozwoloności” z art. 385¹ kc.

Strona pozwana bowiem wskazując, iż ta konkretna umowa czyni zadość wszystkim wymaganiom ważnej i w pełni prawnie skutecznej, jednocześnie kwestionowała twierdzenia i ocenę strony powodowej co do abuzywności zawartych w umowie postanowień.

W ocenie Sądu jednakże przedstawiona przez pozwanego argumentacja nie mogła ostatecznie w stanie faktycznym tej konkretnej sprawy odnieść zamierzonego skutku, w każdym razie co do niedozwolonego charakteru przywołanych w pozwie postanowień i konsekwencji powyższego.

W celu ustalenia przy tym, czy żądanie zapłaty sformułowane przez powodów jest zasadne, a jeśli tak to w jakiej części, należało w pierwszej kolejności dokonać oceny zapisów umowy pod kątem jej bezskuteczności w zakresie i z przyczyn opisanych pozwem, w szczególności należało ustalić, czy w umowie występują postanowienia, które są abuzywne a jeśli tak, czy ich skutki w postaci ewentualnego braku związania nimi strony powodowej dają podstawy do zasądzenia stosownej nadpłaty.

Sąd dokonując w tej mierze swych ustaleń, oparł się nie tylko na dokumentach złożonych w toku postępowania przez strony, ale także (po części) na zeznaniach świadków strony pozwanej, a także powodów, które to jako rzeczowe i faktycznie spójne, znajdowały swe oparcie w pozostałym zebranych w sprawie materiale dowodowym.

Strona powodowa upatrywała częściowej bezskuteczności umowy kredytowej przede wszystkim w zawarciu w niej postanowień niedozwolonych, których eliminacja pozbawiałaby umowę wiążących zasad dokonywania rozliczeń pomiędzy stronami, w tym zasady według której następuje przeliczenie wypłaconego w PLN kredytu na walutę szwajcarską dla wyliczenia salda w CHF, a także zasady, czy kursu według którego wpłacane w PLN raty byłyby przeliczane na CHF i zaliczane na poczet salda w wyrażonego w CHF.

Zgodnie z art. 385¹ kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Nieuzgodnione zaś są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

W uchwale SN podjętej w sprawie o sygnaturze III CZP 29/17, mającej moc zasady prawnej, Sąd Najwyższy wskazał, że oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone, dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy.

Zgodnie też z utrwalonym już orzecznictwem „wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem będą klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy fakt, że konsument mógł znać ich treść”, przy czym uznanie, że treść danego postanowienia umownego została indywidualnie uzgodniona wymagałoby wykazania, że „konsument miał realny wpływ na konstrukcję niedozwolonego (abuzywnego) postanowienia wzorca umownego”, a „konkretny zapis był z nim negocjowany” (por. wyrok SA w Warszawie z 14.06.2013 r. w sprawie VI ACa 1649/12 - wyrok SA Warszawa z dnia 14-06-2013 r., z 15.05.2012 r. w sprawie VI ACa 1276/11, wyrok SA w Poznaniu z 6.04.2011 r. w sprawie I ACa 232/11).

Przywołane wyżej tezy i poglądy w pełni przystają do stanu faktycznego niniejszej sprawy, bowiem w sprawie ustalonym zostało, że klauzule waloryzacyjne w zakresie w jakim odwoływały się do tabeli kursów pozwanego banku nie zostały indywidualnie uzgodnione z kredytobiorcami.

W tychże klauzulach, dotyczących przeliczenia kwoty wypłaconego kredytu na saldo w CHF jak i przeliczania poszczególnych wpłat rat kredytu z PLN na CHF (np. § 1 ust.1 zd. 3, § 7 ust 2 zd.4 , § 10 ust. 6) ukształtowano w ocenie Sądu prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Dość jedynie wskazać, że pozwany odwoływał się do kursu obowiązującego w kredytującym banku, zgodnie z Tabelą kursów walut kupna/sprzedazy ogłaszaną w siedzibie banku i na jego stronie internetowej, nie wskazując, a co najważniejsze nie uzgadniając równocześnie indywidualnie zasad określania sposobu ustalania kursu wymiany walut.

Bez wątpienia powodowie nie mieli żadnego wpływu na zasady ustalania kursu waluty CHF niezbędnego do ustalenia wzajemnych zobowiązań stron, co wynika z ich zeznań.

W ocenie Sądu postanowienia zawierające uprawnienie banku do przeliczania sumy wypłacanego i spłacanego kredytu do waluty obcej dotyczą głównych świadczeń stron umowy kredytu w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c., co oznacza, że postanowienia takie, jeżeli nie zostały sformułowane jednoznacznie, podlegają kontroli w celu stwierdzenia, czy nie mają charakteru niedozwolonego (art. 385¹ § 1 zd. drugie k.c.). W razie uznania ich zaś za niedozwolone, a tym samym za niewiążące kredytobiorcę, który zawiera umowę jako konsument, konieczne staje się również rozważenie skutków tego stanu rzeczy.

W powyższym kontekście w pierwszej kolejności stwierdzić należy, iż wprowadzenie do umowy stron „klauzul waloryzacyjnych” spowodowało, że wysokość zobowiązań wynikających z umowy podlegała co najmniej dwukrotnemu przeliczaniu z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty, przy czym mechanizm ustalania kursu nie został opisany w żaden sposób, gdyż umowa w tym względzie odsyła tylko do kursu waluty określonego w Tabeli Kursów obowiązującej w Banku.

Co prawda w § 17 umowy wskazano w jaki sposób i na jakiej podstawie miałby być konstruowany kurs waluty poprzez odniesienie go do weryfikowalnej podstawy w postaci kursu średniego NBP i zamieszczenie tam elementu „korygującego” w postaci marży Banku, to jednak taki sposób określenia kursu bankowego sam przez się nie eliminuje dowolności i swobody w kształtowaniu kursu sprzedaży i kursu kupna, skoro bezspornie jeden z dwóch elementów konstrukcyjnych w postaci marży był pozostawiony tylko Bankowi do wyłącznej i dyskrejonalnej jego decyzji, co szerszego uzasadnienia nie wymaga.

Oznacza to, że zgodnie z umową Bank miał całkowitą swobodę w zakresie ustalania umownego kursu waluty, zaś powodowie nie mieli na ten kurs żadnego wpływu, zatem postanowienia o których mowa, nie były uzgodnione indywidualnie w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c.

Jak wskazują zeznania powodów, nie wiedzieli oni i nie byli jakkolwiek informowani jak był konstruowany i ustalany szczegółowo tabelowy kurs bankowy CHF ani w chwili wypłaty kredytu ani w chwili spłaty poszczególnych rat, a jedynie zostali poinformowani gdzie mogą zapoznać się z treścią aktualnych tabel kursowych na dzień spłaty. Sama kwota kredytu wyrażona w CHF, co jest oczywistym, również nie była ujęta w umowie na dzień jej zawarcia jako ściśle i definitywnie oznaczona.

Co prawda, jak wynika z przedłożonych dokumentów, strona powodowa formalnie poprzez podpisanie oświadczeń została poinformowana o ryzyku zmiany kursu, jednakże czym innym jest ewentualna zgoda co do zasady na poniesienie waloryzacyjnego ryzyka związanego ze zmianą kursu waluty (tak jak na każdą potencjalną fluktuację ceny towaru do jakiego odnoszona jest waloryzacja), a czym innym - co jawi się oczywistym - zgoda na swobodne ustalenie tego kursu przez jedną ze stron.

W ocenie Sądu należy zatem uznać, że wszelkie postanowienia odwołujące się do kursów waluty indeksacyjnej i możliwości jej samodzielnego ustalania w ramach tabeli zdefiniowanej w § 17 były sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy strony powodowej w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Takie rozwiązania dawały bowiem Bankowi, czyli tylko jednej ze stron stosunku prawnego, możliwość przerzucenia na kredytobiorcę ryzyka wynikającego z bankowego ustalenia kursów waluty indeksacyjnej i pozostawiały mu w istocie, poprzez ukształtowanie kursu waluty CHF, określoną swobodę w zakresie ustalania wysokości zadłużenia przez dowolną i pozbawioną jakichkolwiek czytelnych i obiektywnych kryteriów możliwość ustalania kursu przyjmowanego do rozliczenia spłaty kredytu.

Dotyczyło zresztą to i rzutowało nie tylko na spłatę, lecz również na szereg innych aspektów realizacji umowy. Dość jedynie wskazać, iż kwestionowane postanowienia wskazywały na dwa rodzaje kursów – kurs kupna do ustalenia wysokości kredytu w tej walucie po jego wypłacie w walucie polskiej oraz kurs sprzedaży do ustalenia wysokości kolejnych rat spłaty w PLN.

Mając na uwadze stanowisko Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), zajęte w wyroku z dnia 3.10.2019 r. w sprawie C-260/18 na tle wykładni dyrektywy 93/13/EWG i podtrzymany tam pogląd dotyczący natury klauzul wymiany (czyli dotyczących kursów walutowych stosowanych do rozliczeń umów kredytowych), które wprowadzając do umów kredytowych ryzyko kursowe, określają faktycznie główny przedmiot umowy (pkt 44 powołanego wyroku), należało w równocześnie poddać ocenie, czy są one wystarczająco jednoznaczne, skoro wynikające z nich prawa lub obowiązki stron zostały ukształtowane z sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i w sposób rażący naruszają interesy powodów jako konsumentów.

Otóż za brakiem jednoznaczności w rozumieniu Dyrektywy przemawia choćby mało czytelne rozmieszczenie kwestionowanych postanowień w różnych jednostkach redakcyjnych umowy wcześniej wskazanych, co niewątpliwie z informacyjnego i „świadomościowego” punktu widzenia utrudnia ich całościową, wszechstronną analizę, a nade wszystko i może przede wszystkim przemawia opisanie już wcześniej odwołanie się do Tabeli, co do której wskazano jedynie, że chodzi o tabelę obowiązującą w banku, bez przybliżenia sposobu ustalania wysokości marży, a co za tym idzie faktycznie bez wskazania sposobu ustalania bankowych kursów waluty, co nie pozwala na jednoznaczne określenie zakresu tych postanowień i konsekwencji płynących stąd dla kredytobiorcy.

Tak sformułowane postanowienia nie mogą tym samym być uznane za wystarczająco jednoznaczne.

Brak ściślejszych regulacji umownych dotyczących sposobu ustalania tych kursów sprawia, że mogły być one z góry i co do zasady jednostronnie wyznaczane przez Bank.

Tej choćby potencjalnej - ale arbitralności - nie może przy tym zmieniać ewentualna okoliczność, że kursy faktycznie były powiązane z sytuacją gospodarczą, czy też sytuacją kursową na rynku międzybankowym, bowiem kredytobiorca na owo powiązanie bądź jego brak, nie miał żadnego wpływu.

Na tle tak ukształtowanych postanowień dotyczących kursu waluty, która ma być miernikiem waloryzacji (przeliczenia) zobowiązań wynikających z umów kredytu bankowego za w pełni ugruntowany należy przyjąć pogląd, że mają one charakter niedozwolony, gdyż są „nietransparentne, pozostawiają pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarczają kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszają równorzędność stron” (por. np. uzasadnienie wyroku SN w sprawie V CSK 382/18 i przywołane tam orzecznictwo). Zarówno bowiem wysokość salda początkowego wyrażona w CHF dla kredytu udzielonego i wypłaconego w walucie polskiej, jak i wysokość w jakiej spłaty w walucie polskiej będą zaliczane na spłatę kredytu wyrażonego w walucie obcej, zależą (w tym przypadku poprzez marżę) wyłącznie od jednej ze stron umowy.

Tym samym miała ona umowne narzędzie do potencjalnego zminimalizowania niekorzystnych dla siebie skutków zmiany kursów na rynku międzybankowym, skoro przynajmniej teoretycznie mogła je rekompensować zmianami kursu przyjętego do rozliczenia kredytu.

Przyznanie sobie takiego jednostronnego uprawnienia do niekrępowanego i swobodnego ustalania kursów przyjmowanych do wykonania umowy musiało tym samym prowadzić do wniosku, że były one sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., przy czym ustalenie powyższego musi dotyczyć oceny na datę zawarcia umowy (art. 385² k.c. – por. uchwała SN z 20.06.2018 r. w sprawie III CZP 29/17).

Wymaga przy tym podkreślenia, iż bez znaczenia jest to, czy z takiej możliwości Bank faktycznie w toku realizacji umowy korzystał.

Dla uznania postanowienia umownego za niedozwolone wystarczy bowiem taka jego konstrukcja, która prowadzi do obiektywnej możliwości rażącego naruszenia interesów konsumenta, przy czym zgodnie z art. 385² k.c. ewentualna abuzywność postanowień umowy podlega badaniu na datę jej zawarcia z uwzględnieniem towarzyszących temu okoliczności i innych umów pozostających w związku z umową objętą badaniem (por. cyt. uchwała SN z 20.06.2018 r.).

Skoro zatem dla oceny abuzywności zapisów umowy istotny jest stan z daty jej zawarcia, to bez znaczenia dla tej oceny pozostaje, w jaki sposób pozwany faktycznie wykonywał lub wykonuje umowę, w szczególności to, w jaki sposób ustalał, czy też ustala swoje kursy, czy odpowiadały one kursom rynkowym, w jaki sposób pozyskiwał środki na prowadzenie akcji kredytowej i w jaki sposób księgował, czy też rozliczał te środki oraz środki pobrane od kredytobiorców.

Stąd też zbędnym było prowadzenie postępowania dowodowego w tym kierunku, a ewentualne wnioski dowodowe idące w tym kierunku jak np. o opinie biegłego podlegały pominięciu.

Podsumowując tę część rozważań, w ocenie Sądu wskazane wyżej postanowienia umowy dotyczące stosowania dwóch różnych rodzajów kursów miały charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ k.c., a w związku z tym nie wiążą powodów, co z założenia od strony prawnego związania stron nakazuje ich eliminację z treści umowy.

Nie ma przy tym możliwości zastosowania w miejsce wyeliminowanych postanowień żadnego innego kursu waluty. Zgodnie bowiem z wiążącą wszystkie sądy Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy 93/13/EWG dokonaną przez TSUE w powołanym już wyżej wyroku z dnia 3.10.2019 r. w sprawie C-260/18 w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy (którą implementowały do polskiego porządku prawnego przepisy art. 385¹ i nast. k.c.), skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następczo je zaakceptuje, zaś w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym albo przepisem, który można by zastosować za zgodą stron, o ile brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi (pkt 48, 58 i nast. wyroku TSUE).

Nie jest przy tym możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, nie mających charakteru dyspozytywnego, gdyż spowodowałyby to interwencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów zamierzoną przez strony, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów (dotyczy m.in. art. 56 k.c., art. 65 k.c. i art. 354 k.c. – por. w szczególności pkt 57-62 wyroku TSUE), zaś w przypadku ustalenia, że wyeliminowanie postanowień niedozwolonych powoduje zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy, nie ma przeszkód, aby przyjąć, zgodnie z prawem krajowym, że umowa taka nie może dalej obowiązywać (por. w szczególności pkt 41-45 wyroku TSUE).

Odnosząc powyższe rozważania i uwagi do stanu faktycznego i procesowego niniejszej sprawy należało uznać, że brak wzmiankowanej możliwości stosowania norm o charakterze ogólnym nie pozwala na sięgnięcie do domniemanej woli stron lub utrwalonych zwyczajów (art. 65 k.c. i art. 56 k.c.), które w odniesieniu do innych stosunków prawnych pozwalały na ustalenie wartości świadczenia określonego w walucie obcej np. poprzez sięgnięcie do obiektywnego miernika czy przelicznika w postaci kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski.

W szczególności brak tu wprost możliwości zastosowania normy art. 358 § 2 k.c., a to z tej choćby przyczyny, że przepis ten nie obowiązywał w dacie zawarcia umowy (wszedł w życie z dniem 24.01.2009 r.), zaś uznanie pewnych postanowień umownych za niedozwolone skutkuje ich wyeliminowaniem z umowy wprawdzie następczo, ale ze skutkiem już od daty jej zawarcia.

Skoro tak, niemożliwym jest stosowanie w tej mierze przepisu, który w czasie zawarcia umowy nie obowiązywał.

Nawet przy interpretacji „życzliwej” w tym zakresie dla strony pozwanej tj. gdyby uznać, że art. 358 § 2 k.c. mógłby być stosowany do skutków, które nastąpiły po dacie jego wejścia w życie, to nadal brak byłoby możliwości ustalenia kursu, według którego należałoby przeliczać zobowiązania stron sprzed tej daty, co oznacza nadal brak możliwości ustalenia wysokości kwoty w CHF, do jakiej Bank miałby zwaloryzować postawioną do dyspozycji powodów kwotę w PLN, w wykonaniu umowy kredytu.

Jeśli też chodzi o zastosowanie tego przepisu „wprost”, to tu wskazać należy, iż wzmiankowana jednostka redakcyjna Kodeksu Cywilnego nie dotyczy przeliczeń waluty na pieniąż polski przy każdej potrzebie, możliwości, czy konieczności takiego przeliczenia, lecz w konkretnej sytuacji prawnej i faktycznej opisanej w § 1 tego przepisu. Nie ma też wątpliwości, iż przepis ten musi być rozpatrywany całościowo, co oznacza iż § 2 art. 358 kc określa jedynie kurs przeliczenia w sytuacji opisanej w § 1, który to stanowi, że prawo wyboru waluty, w której spełnione ma być zobowiązanie, przysługuje wyłącznie dłużnikowi.

Określone zaś w § 2 tego przepisu prawo wyboru wierzyciela dotyczy jedynie kursu, według którego jest określana wartość waluty obcej, jeżeli dłużnik do konkretnej spłaty dokona wyboru waluty polskiej.

Przenosząc te uwagi na grunt sprawy niniejszej należy dość do wniosku, iż przepis ten normatywnie nie przystaje wprost do sytuacji wypłaty kwoty kredytu oraz jego sposobu spłaty, kiedy to dłużnik może dokonać wyboru waluty polskiej w spełnieniu świadczenia, które miało być pierwotnie spełnione w CHF.

Przeliczenie bowiem w sprawie niniejszej dotyczy jedynie wyboru waluty spełnienia świadczenia nie zaś przeliczenia pomocnego przy waloryzacji, czy indeksacji.

W ocenie Sądu niedopuszczalnym zaś z punktu widzenia „dyrektywnej” i kodeksowej ochrony konsumenta byłoby stosowanie na jego niekorzyść jakiegokolwiek analogii, której to stosowanie jest wyjątkiem i winno być traktowane (w szczególności w zakresie ochrony praw konsumenta) wyjątkowo i restryktywnie.

Nie ma przy tym racji pozwany, iż możliwe jest w ramach badania abuzywności § 17 umowy i jej skutków, uznanie za niedozwolony i wyeliminowanie jedynie tego elementu, który w zakresie kursów bankowych pozwanego stanowi jego element składowy w postaci dyskrejonalnie ustalonej marży banku, co alternatywnie postuluje pozwany.

Jakkolwiek bowiem zapis § 17 umowy po części odwołuje się do średniego kursu NBP, który jest ogłaszany każdorazowo w tabeli kursów średnich NBP w danym dniu roboczym, to jednak marża banku jako element konstrukcyjny kursu bankowego stosowanego dla potrzeb przeliczeniowych przy wypłacie kredytu oraz spłacie rat kredytu w ocenie Sądu sprawia, iż cała jednostka redakcyjna umowy (w rozumieniu co najmniej całego zdania) musi być uznana za niedozwoloną. W tym zakresie warto przywołać treść wyroku SOKiK z 3 sierpnia 2012 r. sygn. akt XVII AmC 5344/11, mocą którego dokonano wpisu do rejestru klauzul abuzywnych postanowienia umownego treściowo zbieżnego (jeśli praktycznie nie tożsamego) z uregulowaniem indeksacyjnym spornej umowy, co wynika z bliższej analizy tegoż orzeczenia i klauzuli będącej jego przedmiotem.

Dość jedynie dodatkowo wskazać, iż jeżeli nawet jeden z dwóch czynników składających się na ustalony kurs bankowy jest obiektywnie weryfikowalny i poddaje się kontroli (jak średni kurs NBP) to i tak drugi z jego czynników, który może być ustalany w sposób arbitralny i wymykający się spod kontroli strony umowy, automatycznie wpływa na arbitralność i dowolność całego kursu.

Ten ostatni bowiem stanowi prosty wynik dodawania elementu jednego, obiektywnie kontrolowalnego i drugiego z nich, podlegającego już wyłącznie dyskrecjonalnej sferze decyzji banku. (marża z § 17 wszak w umowie nie została nijak zdefiniowana ani umownie ograniczona).

W ocenie Sądu konsekwentnie, przy całościowej ocenie konstrukcji spornej umowy, klauzulami podlegającymi eliminacji są wszystkie bez wyjątku te, które dotyczą odwołania się do tabeli banku skonstruowanej w sposób dla konsumenta niedookreślony.

Tabela jako taka stanowi zatem jedynie element uregulowania „blankietowego”, które w ocenie Sądu nie może być sądownie sanowane czy skorygowane poprzez wyeliminowanie z tabeli tylko elementu marży. To nie sama marża bowiem z założenia jest tu niedozwolona i to nie marża rażąco narusza w istocie dobre obyczaje i interes konsumenta, lecz cały przywołany wcześniej mechanizm zawierający odniesienie do bankowych tabel i kursów.

Niedozwolonym jest tu cały, konkretnie skonstruowany klauzulowy mechanizm pozwalający na jednostronne kształtowanie praw strony słabszej i tenże mechanizm podlega eliminacji. Wyekstrahowanie zaś jednego „podelementu” tego mechanizmu byłoby w istocie niedopuszczalną próbą zastosowania w miejsce niedozwolonego mechanizmu ustalania kursu, innego kursu waluty indeksacji. Niedopuszczalność ta wynika też wprost z faktu związania wszystkich sądów Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy 93/13/EWG dokonaną przez TSUE w wyroku z dnia 3.10.2019 r. w sprawie C-260/18, gdzie podtrzymano pogląd, że w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy (którą implementowały do polskiego porządku prawnego przepisy art. 385⁽¹⁾ i nast. k.c.), skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następczo je zaakceptuje.

Byłaby to zatem w świetle powyższego niedopuszczalna sądowa korekta tabeli kursowej, nie zaś eliminacja klauzuli niedozwolonej.

Dlatego też eliminacji podlegał cały umowny mechanizm wadliwej indeksacji.

Warto jedynie dodatkowo przywołać tu treść ostatniego orzeczenia TSUE z dnia 29 04 2021 r. (C-19/20) gdzie wskazano na możliwość eliminacji jedynie pewnego, określonego elementu klauzuli indeksacyjnej (tu odpowiednio marży banku), ale pod jednym wszakże warunkiem – iż element ten stanowi czy kreuje odrębne od innych zobowiązanie umowne (por. pkt 71 uzasadnienia)

Przykładowo wskazano tu na odsetki umowne oraz odsetki za zwłokę których to wysokość stanowi prosty wynik dodania do stopy tych pierwszych określonej liczby punktów procentowych. (pkt 41 cyt. orzeczenia z 29 04 2021 r.).

Taka sytuacja z przyczyn dokładniej wcześniej wyłożonych na tle stanu faktycznego sprawy niniejszej jednakże nie zachodzi. Marża jako „część składowa” w sposób niedozwolony wyznaczanych kursów kupna i sprzedaży jest bowiem tutaj nieodłącznym elementem wprzęgniętym w cały niedozwolony mechanizm kształtujący świadczenia główne stron.

Co do konsekwencji tego stanu rzeczy - świetle wyroku TSUE z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, w razie sporu o ważność umowy kredytu bankowego z elementem indeksacji do obcej waluty, w której treści znajduje się niedozwolona klauzula konsumencka dotycząca jej sposobu, rozważyć należy dwie możliwości rozstrzygnięcia.

Pierwsza, to ustalenie, czy po wyeliminowaniu klauzuli niedozwolonej, zgodnie z przepisami krajowymi, umowa kredytu bankowego może obowiązywać w pozostałym zakresie jako ta właśnie umowa, mająca strony, przedmiot oraz prawa i obowiązki stron, druga zaś możliwość rozstrzygnięcia, to uznanie umowy za nieważną lub w zależności od spełnionych przesłanek - unieważnienie zawartej umowy, która bez klauzuli niedozwolonej nie może dalej funkcjonować w obrocie prawnym, zwłaszcza ze względu na brak (odpadnięcie) któregoś z koniecznych składników (essentialia negotii) umowy nazwanej kredytu bankowego.

Wskazanie na niedozwolony charakter klauzuli umownej jest uprawnieniem konsumenta, w którego interesy zachowanie takiej klauzuli może godzić. Jednakże w określonych okolicznościach konsument - kredytobiorca może uznać, że jeżeli wyeliminowanie klauzuli niedozwolonej prowadziłoby do unieważnienia umowy, to woli on jej utrzymanie i jednocześnie utrzymanie w mocy całej umowy.

Odnosząc te uwagi do rozpoznawanej sprawy należy na gruncie ustaleń faktycznych i analizy prawnej umowy kredytu zawartej z konsumentami opowiedzieć się za możliwością wyeliminowania z umowy klauzul niedozwolonych, o których była mowa wcześniej, a wymienionych w uzasadnieniu pozwu, z pozostawieniem w mocy pozostałej części umowy jako ważnej umowy kredytu bankowego, udzielonego w złotych polskich.

Skoro w umowie klauzula indeksacyjna z przyczyn wcześniej opisanych winna być uznana za nieobowiązującą wobec powodów na podstawie art. 385¹ kc, dało to podstawę do stwierdzenia, że odpadła podstawa prawna dla tejże klauzuli waloryzacyjnej.

W ocenie Sądu usunięcie z umowy jako postanowienia niedozwolonego nie będzie powodować unieważnienia (nieważności, upadku) całej umowy, tym bardziej, gdy uzna się za obowiązujące świadczenie pozwanego Banku i powodów w walucie polskiej, która dopiero zależnie od woli stron mogła być albo nie, waloryzowana do obcej waluty.

Tym samym w istocie pozostaje do rozważenia kwestia prawnej możliwości zachowania oprocentowania od udzielonej kwoty kredytu w złotych, skoro jest to niezbędny element konstrukcyjny umowy kredytu, a po wyeliminowaniu klauzul niedozwolonych, pozostałą jej część uzna się za obowiązującą (bowiem od ustalonej kwoty kredytu należą się odsetki).

Skoro też zwrot kredytu obejmowałby kwotę nominalną przekazaną przez pozwany Bank na cel objęty umową kredytową i odsetki, rozważyć należało, czy możliwe jest pozostawienie oprocentowania według postanowień umowy, to znaczy w oparciu o stawkę LIBOR3 oraz marżę procentową.

Jakkolwiek to ostatnie może rodzić wątpliwości o tyle, że z istoty stawki LIBOR oraz z treści umowy wynika stosowanie tej stawki jedynie do kredytów z elementem walutowym, to jednak w umowie inna stawka nie występuje, w tym WIBOR odnoszący się w czasie zawierania umowy do kredytów opiewających na złote.

Z całą pewnością żadna ze stron umowy kredytowej w czasie jej zawarcia nie brała w ogóle pod uwagę takiego rodzaju i wysokości oprocentowania tj. WIBOR, z tego choćby powodu (przy założeniu istnienia ryzyka indeksacji), że umowa taka byłaby pozbawiona swej oczywistej finansowej atrakcyjności i ekonomicznej racjonalności. Nie ma więc powodu, aby oprocentowanie było odnoszone do innej stawki niż umownie przewidziany LIBOR, przy czym takie rozwiązanie dostatecznie i sprawiedliwie waży interesy obu stron umowy.

Tym samym, skoro wzmiankowana wcześniej eliminacja niektórych postanowień jest możliwa bez uszczerbku dla całej umowy, to żądanie powodów co do zapłaty zaktualizowało się w ramach stosownego rozliczenia i wyliczenia dochodzonej nadpłaty, wynikłej z prejudycjalnego ustalenia bezskuteczności poszczególnych postanowień umowy.

Aktualnym bowiem stało się zgodnie z żądaniem pozwu i w granicach tego żądania rozliczenie umowy (zgodnie z tym co zostało powiedziane) jako umowy kredytu udzielonego i spłacanego w PLN, przy czym Sąd w tym celu dopuścił dowód z opinii biegłego, bowiem jego wyliczenia były w tym zakresie niezbędne i pomocne.

Jak wynika z treści opinii oraz zestawień w niej zawartych suma nadpłat w okresie dochodzonym w tym zakresie pozwem zamyka się łączną kwotą 97 535,36 zł i taką też kwotę w pkt I wyroku zasądzono wraz z odsetkami od dnia 5 listopada 2020 r. a zatem od dnia doręczenia pisma z dnia 28 10 2020 r.

W pozostałej zaś części żądanie zapłaty wykraczające poza kwotę wynikającą z opinii podlegało oddaleniu jak w pkt II wyroku.

Końcowo należy jedynie wskazać, iż nie stanowi wyrazu świadomego aktu zgodnej woli przywrócenia równowagi stron, zawarcie aneksu z 12 07 2010 r. w zakresie w jakim starano się doprecyzować sposób ustalania kursów bankowych.

Po pierwsze bowiem, aneks w swym zamyśle i istocie dotyczył przystąpienia powodki do długu jako kredytobiorczyni i w żadnym razie nie był zawierany w świadomości i w celu eliminacji wzmiankowanych postanowień niedozwolonych, o czym świadczą dobitnie zeznania powodów a przede sama nazwa aneksu.

Po wtóre, ów „algorytm” ustalania kursów nie jest dostatecznie jasny, a w istocie poprzez marżę bankową i tak wprowadza bankowy „element korygujący”, który z kredytobiorcami nie był w żaden sposób negocjowany, co jawi się oczywistym, tym bardziej, iż zgodnie ust. 5 zmienionego § 17 marże kupna i sprzedaży oraz zasady ich ustalania „mogły ulec zmianom” i nie wymagały zmiany umowy, co oznacza, iż potencjalna możliwość kształtowania wysokości kursów poprzez marżę nie została w istocie z umowy wyeliminowana.

Stąd zatem aneks sam przez się nie mógł w żadnym razie stanowić zabiegu sanującego umowę w omawianym zakresie.

Jeśli chodzi o zarzut przedawnienia - ten też nie mógł odnieść zamierzonego skutku choćby z uwagi na zawezwanie do próby ugodowej, skutecznie jego bieg przerywający.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 i 108 k.p.c. uznając umowę, iż strona powodowa wygrała proces w całości i zasadzając sumę opłaty, wynagrodzenia pełnomocnika oraz wydatku na wynagrodzenie biegłego.